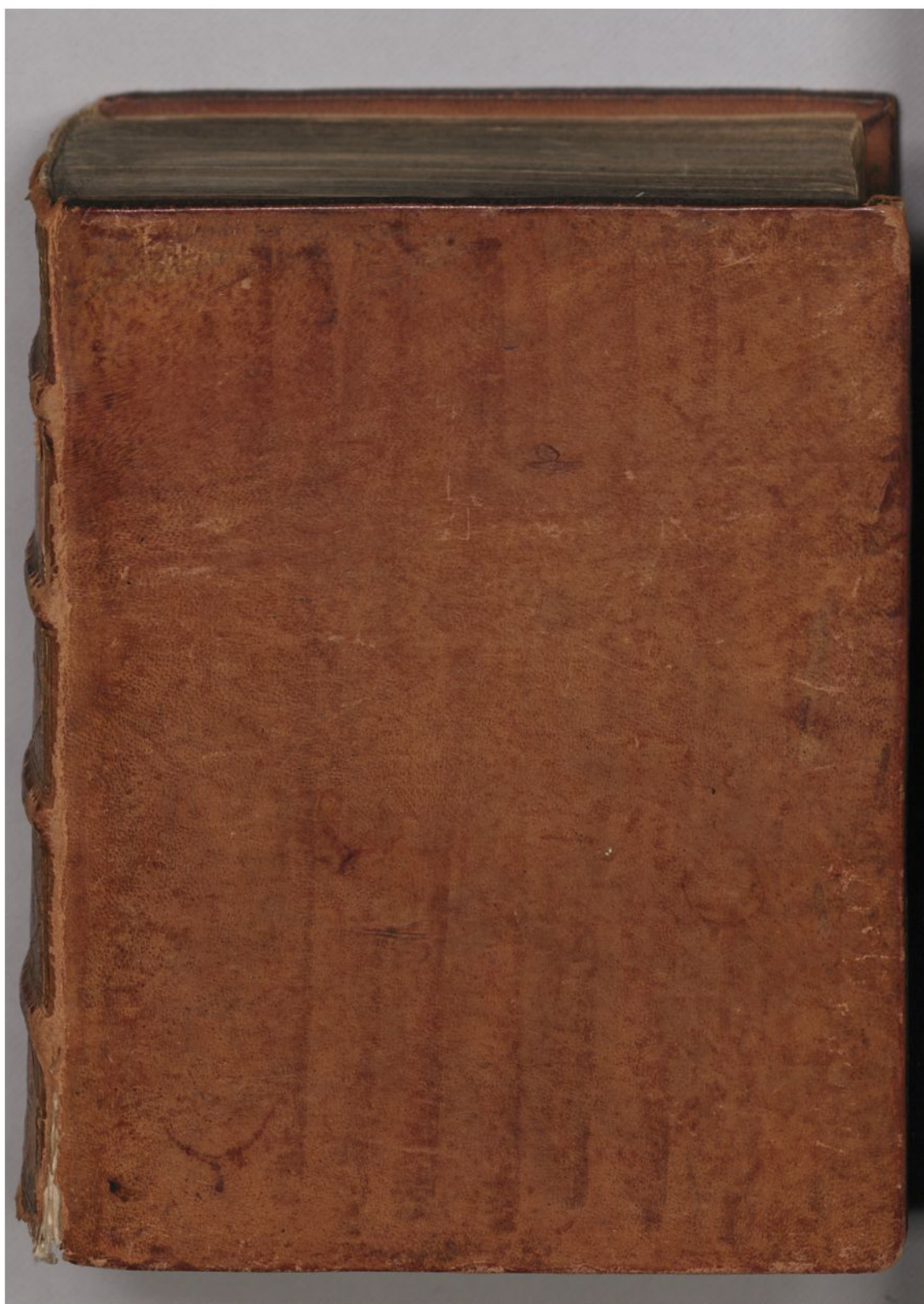
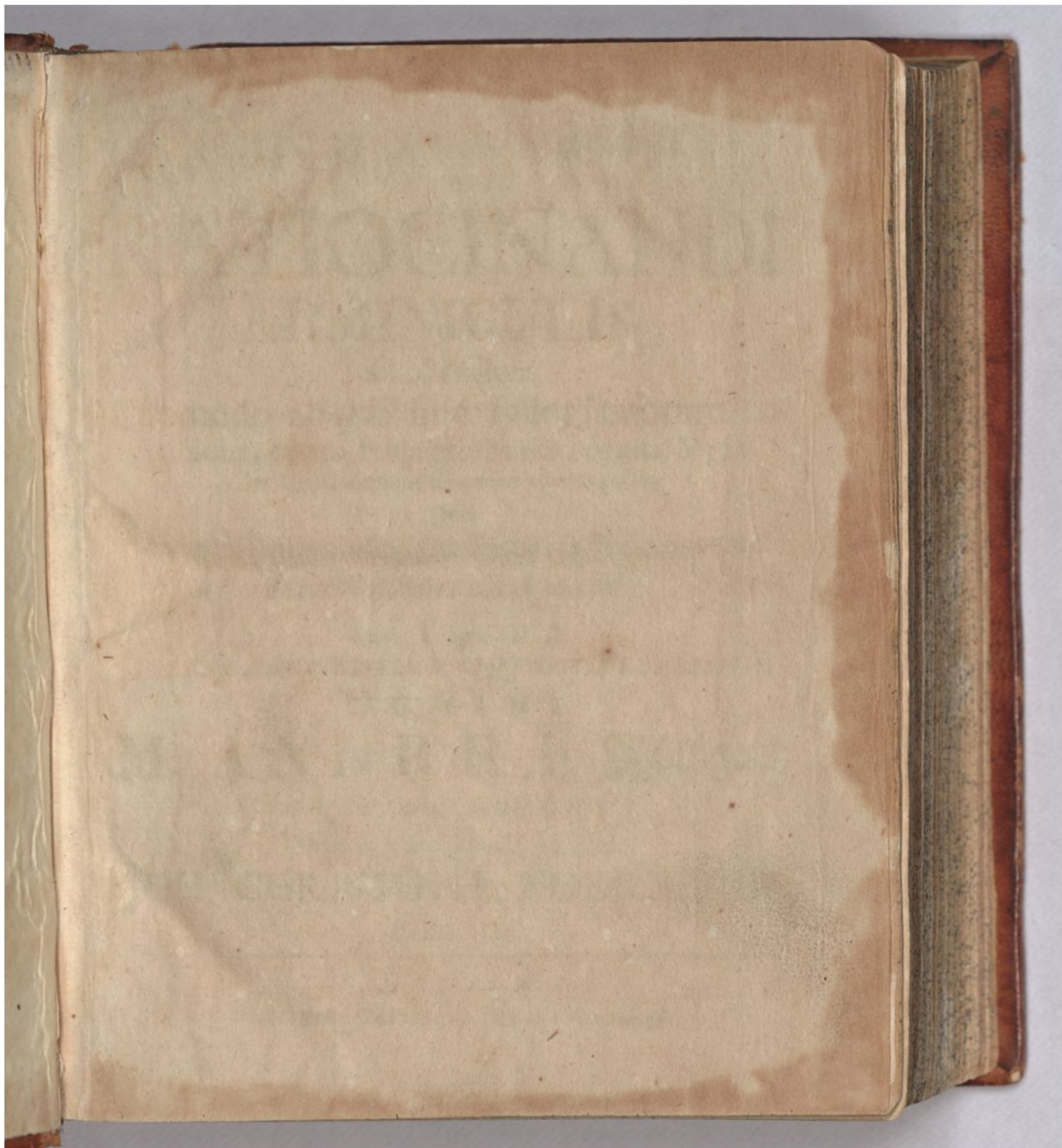

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Lebn. Marg. 42, Stück 9/2EN Lebn. Marg. 42, [1] -

Leibn. Marg.
42

[Varia rhetorica et logica]

9
M. ADAMI *Bschwend*
DIAC. ET SCHOLÆ EISENB. RECT.

PALÆSTRA PROGYMNASTICA,

hoc est:

PROGYMNASMATA APHTHONIANA
TABVLIS SYNOPTICIS,
NOVIS VELVTI CANCELLIS,
AD VSVM SECVLI

DELINEATIS,
PRAXI PERPETVA,

eaqve

PRO CAPTV DISCENTIVM
VT FACILLIMA, SIC VTILISSIMA FIRMATIS,
TRADITA.

J E N Æ

Sumtu IOANNIS BIELCKI, Bibliopolæ.

1797

Maxime Reverendo atque Excellentissimo

V I R O

DN. JOHANNI NICOLAO FRANKIO,

Theologo celeberrimo,

Duc. Sax. Confessionario & Concionatori Aulico,
Superintendenti & Pastori Eisenb. longe meritissimo,
Scholæque Ephoro vigilantissimo:

Ut &

Pranobilissimo atque Consultissimo

V I R O,

DN. HIOB Wagner/

Hæreditario in Görtzberg/ Duc. Sax. Secretario intimo,
& Præfecturæ Eisenb. Præfecto gravissimo:

Porro

Nobilissimo, Amplissimo & Prudentissimo

V I R I S

DN. DAVIDI Freiesleben/

Duc. Sax. Altenburg. Redituum Præfecto,
Prætori Eisenb. h. t. regenti, & Syndico
meritissimo;

DN. JOH. GEORGIO Beyer/

Prætori Eisenb. dignissimo,

nec non

TOTI ORDINI SENATORIO,

**Dominis, Ephoro, Patronis, Socero, Affini, Fautoribus
& Amicis colendis & honoratissimis.**

Redo vos mirari, Max. Reverende, Nobilissimi & Amplissimi Viri, quid sit, quod umbratilis exercitii palestra Nomina praescripserim Vestra, à sanctissimis non minus, quam gravissimis, quae circumstant & urgent, negotiis ad ista levia avocare Vos ausus. Interfuisse & olim gravissimos Viros ludis Olympicis non tantum, verum etiam praefuisse legimus; sed qui προπομπας, ludicrum exercitii genus, spectaverit, novimus neminem. Ego proin, quid huic meae pretendam audacia, vix reperio, qui, quae rudioris, sed in largas patriae spes succrescentis juventutis usibus cupiebam sacra, Vobis offeram, varia eruditionis laude cumulatis. Domi ista nascuntur Vobis. Diu admodum est, ex quo hujus, ad quam aditum recludo, scientiae cancellos calefiscistis, ὀλυμπιακῶν, παγκρατιαστικῶν & πενταθλῶν praeiis condecorati. Loquuntur id etiamnum luculentissima specimina. TE sane, VENERABILIS FRANKI, quoties è suggestu perorantem audio, mirari non possum satis (absie placendi studium) quanta verborum & sensuum copia circumfusas, quanta polleas ἀκριβείᾳ ad sanctissimorum oraculorum pondera rectius penetranda. Quam alienus es à novitiis quorundam artibus, qui verborum, mira quadam arte & studio tornatorum lenocinia sectati in cortice haerent toti, nec nucleum tangunt omnino! Non memini (ingenue fateor) audire me facile, qui antiquioris eloquentiae vestigia adeo premat, vel ideam potius, autoritate Theologica temperatam, exprimat. Sed uti celare artem, artis esse rectissime iudicas; sic fortasse etiam laudis, laudem dissimulare. Qua si de VOBIS etiam, Nobilissimi & Amplissimi Viri, dicta existimem, nec assentandi opinionem contraham, & errabo minus. Parum quidem inde praesidii mea

A 2

Att.

Audacia: sed bene habet, quod in ludis Olympicis fuerint, quos EXAMODICAS nominabant, Judices, qui ante certamen Olympicum id exegerint juramenti ab athleticis, hos decem perpetuos menses in ludicram exercitationem (αγορεύματα) propositi certaminis consumsisse. Tuebimini ergo, PATRONI COLENDISSIMI, FAVTORES HONORANDI, personas judicum, quippe quas suscipere consuevistis, ut Aëtus Oratorios taceam, in Examine nostro Autumnali. Nec dum animum subiit meum oblivio, quo de Vestra sententia Scholæ, proximo octennio surgere incipientis, scopus collineet, nempe ut, τὸ ἐν τῇ Vocationis meæ sequor, nostræ commissæ fidei in Progymnasmatibus probe exerceantur. Eaque de causa factum est, ut juvanda memoria pariter & sumptuum levandorum causa præsentem Palastram publici fecerim juris, Vestrisque Max. Reverendo, Nobilissimis & Amplissimis Nominibus submisisse dicarim. Quem conatum si probaveritis, discentibus, hæc studiorum stadia decurrentibus calcar addetis, ut & in posterum

luculentur multi, comedant collipbia multi; atque me etiam aeterno beneficio devincietis. Sic Deus Vos cum Vestris Amplissimis familiis servet!

Max. Reverendi, Nobiliss. Ampliss. & Prudentissimorum Vestr. Nominum
Dabam Eisenb. 30. Sept.
h. e. anniversario Inaugurationis Scholæ nostræ 1696.

Observantissimus & deditissimus Cultor,

M. ADAM Gschwend / Diac. Rect.

PROOEMIUM

1. **ἑτυμολογία.** PROGYMNASMA origine Græcum est, à *πρὸς* & *γυμνάζωμαι* (*nudus me*) exerceo: ut adeo vi compositionis denotet præexercitationem.

2. **ὁμωνυμία.** 1. προγυμνασίαι seu προγυμνάσματα dicebantur olim præparationes antea factæ, quam in certamen Olympicum descenderent athletæ. Sic Varinus in *Lexico*, προγυμνάζοντα, inquit, πρώην ἡμέρας τριᾶκοντα conf. Pausan. *Eliac. poster. lib. 4. qui decem menses ponit.*

2. accipimus de præparationibus futuri oratoris cultoris.

3. DEFINITIO

{ GENERALIOR. προγυμνασμά ἐστιν ἀσκήσις μετρίων ποδὲς μεζόνων ἐπιβήσεων πραγμάτων. Progymnasma est exercitatio, præparans usu mediocrium ad robustiores exercitationes majorum.

{ SPECIALIOR. Progymnasmata sunt futurorum oratorum præparationes, ut ante, quam ad integrarum orationū compositionem & declamationem accedunt, in partibus illarum minutioribus bene tractandis & exornandis exerceantur, atque ita a minoribus ad majora progressi ad absolutam & completam orationem habendam paulatim fiant idonei.

4. **DIVISIO**, quæ versibus illis mnemonicis continetur:

Fabula, Narratum, Chria & Sententia, Futat, Confirmat, Locus & Κενός, Laus, Crimina, Confert, Fictio, Descriptum, Thesis, & Inductio legum.

5. **AVTORES.** Aphthonius Sophista, teste Svida, ex scriptis Rhetoricis Hermogenis concinnasse traditur. Alias innotuerunt etiam Theonis Sophistæ Progymnasmata, & Prisciani Præexercitamenta.

Circa Progymnasmata in genere VI. not.

A

A 3

qua

A	qua argumen- ta & quidem	Enthymemata, quo facit Chria & Gnome. Exempla, quo facit Fabula & Narratio. Demonstrationes, quo facit Confutatio & Confirmatio.
		Demonstrativum, huic conducit Chria, Gno- me, Locus Communis, Laudatio & Vi- tuperatio.
6. vsus.	qua Ge- nus	Deliberativum, quod iuvat Thesis & Legula- tio. Juridiciale, quo spectat Confirmatio & Con- futatio ex mente quorundam.
		In Exordio mediante Chria, Gnome, Loco communi, Laudatione, Vituperatio- ne, Descriptione.
qua partes orationis exerit se		In Narratione per ipsum Narrationis Pro- gymnasma.
		In Propositione, ubi occurrit Thesis. In Confirmatione & Confutatione per Progymasmata ejusdem nominis. In Conclusionem, quam perficit Gnome, De- scriptio, Thesis, Chria.

PROGYMNASMA I. FABVLA.

Circa I. Progymnasma X. not.

1. ORDO. Primo ponitur loco FABVLA (1) propter facilitatem: *Est quippe probandi modus facillimus per exempla, (2) propter jucunditatem: Ateneris certe, Aristotele teste l. 7. pol. c. 17. videmur fabulosis delectari narrationibus. (3) propter usum. His namque attentio paratur ad magis ardua.*
2. ΕΤΥΜΟΝ. FABVLA à fabulando, (sic Perottus in Cornu cop. p. m. 39, 29.) utrumque a fando dicitur. Macrobio fabula quasi fallibula est, qui, fabularum, inquit, nomen indicat falsi professionem.

3. ΟΥΙΑ

3. *ὁμιλία*. 1. sermonem vulgi, vel divulgatum populi rumorem denotat.
2. fictam poetarum narrationem, unde pro Comœdia ponitur.
3. pro narratione ficta, qua animata & inanimata quasi in scenam producimus loquentia.
4. *Συνομιλία*. Græce *Μῦθος*, ἀπόλογος, quod & latine Apologus.
5. DEFINITIO. Ὁ μῦθος ἐστὶ λόγος ψευδὴς εἰκονίζων ἀλήθειαν.
Fabula est oratio falsa sub imagine exhibens veritatem.
(Logicas, quando dii aut homines introducuntur loquentes.
6. DIVISIO in Ethicas, quando bruta & inanimata introducuntur loqq.
Mixtas, quando ex utroq; genere simul introduc. loqq.
Poëtæ, Oratores tam sacri quam profani.
7. AVTORES Incerti, quorum fabula a patria dicuntur Cypria, Cissia, Sybaritica.
Æsopus, phryx, monstri capiti serpens, sed philosophus, fabuliste & crebro usus, unde vulgo omnes fabula Æsopice.
8. MONITA: Qui fabulis, idem historico utatur stylo. 2. Circumcisionibus absteineat. 3. iucundus sit. 4. Non scurrilis. 5. Τὸ πρῶτον rerumque naturam observet. 6. Serio agere se simulet. 7. apud juvenes potius, quam senes fabulis utatur.
9. PARTES I. EXORDIUM a laudē auctoris. 2. προμῦθιον quasi propositionis loco. 3. ARGUMENTA a natura rerum. 4. PROSOΠΟΡΟΙÆ eorum, quæ introducuntur. 5. AMPLIFICATIONES a comparatione, contrario, circumstantiis, causis &c. 6. ἐπιμῦθιον, Conclusionis vicem sustinens, suadet vel hortatur.
10. PRAXIS. Morale, quod vocant, ponatur loco Propositionis. 2. fiat interrogatio. 3. respondeatur (α) a natura rerum introductarum, (β) a reliquis amplificationibus, supra allatis. 4. Ex his ἐπιμῦθιον novam eliciat Conclusionem: e. g.
- I. EXORD. Hesiodus inter Græcos Poëtæ primas tenet. 2. egregiis enim scriptis suis usui est junioribus. 3. fabulis optime usus est, 4. talis est de luscinia & accipitre.

II. προμῦθιον

- II. *προμύθιον*. Docet, non contendendum esse cum potentioribus.
- III. A natura accipitris. Vivit hic ex rapinis: sic & potentes, Lusciniam aliquando cepit accipiter.
- IV. *Προσοπῳεία*. Capta luscinia ingemiscens precatur: parce supplici, &c. Accipiter: Non aures explere cupio, sed ventrem.
- V. Collatio: Petit luscinia, accipiter insultat. Leo parcat supplici: Non id facit accipiter.
- VI. A contrario. Fuit accipitri esca luscinia, sed accipitrem paulo post prostravit aquila.
- VII. *ἐπιμύθιον*. Ergo conversemur cum similibus, potentioribus non reluctantes.

PROGYMNASMA II. NARRATIO.

1. ORDO. Fictum Fabula, Narratio factum exponit.
2. *ἔτυμον*. Narratio dicitur a narrando, *διήγημα* a *διηγέσθαι*.
3. *Συνοπτική*. Frequens est Græcorum *διήγημα* & *διήγησις*, quæ tamen differre dicuntur, ut *poëma* & *poësis*, h. e. ut pars & totum.
4. DEFINITIO. *διήγημα ἐστὶν ἐκθεσις πραγμάτων γενομένων ὡς γενομένων*. Narratio est expositio rei gestæ aut quasi gestæ: h. e. cuius circumstantia finguntur.
(Fictilem seu Dramaticam, quatenus verisimilis est; fictilem enim narratio ad primum Progymnasma pertinet.)
5. DIVISIO in { Historicam, quæ res gestas exponit.
 { Civilem, quæ oratores in exponenda causa utuntur.
6. PARTES. Hæ, non ubique omnes adhibendæ, continentur hoc versu:
 Quis? Quid? Vbi? Quibus auxiliis? Cur?
 Quomodo? Quando?

- A
7. VIRTUTES Narrationis sunt 1. perspicuitas, 2. brevisitas, 3. probabilitas, 4. verborum absque barbarismo proprietas.
8. STYLVS adhibetur
- per modum directum, cum Nominativo utimur. e. g. Amabat Josephum Israel, fratres oderunt.
 - per inclinatum, cum accusativus infinitivo jungitur.
 - per conjunctivum mediante interrogatione vel exclamatione.
 - per disolutum, quando absque connexionē directe narramus.
 - per comparativum, dum contraria removemus: Oderunt Josephum fratres, quem amare debebant.
9. TRACTATIO cuius
- Exordium cum Proposit. ē fonte communi petendum. Rhet. p. 33. & 35.
 - Tractatio
 - contiens
 - Conclusio eodem, quo in Fabula, modo inveniēda.
10. PRAXIS hanc longe a praeedente abit. Esto Narratio de Nativitate. *Ἡ γεννησις τοῦ Χριστοῦ*

1. EXORDIUM a consuetudine natales Principum celebrandi, quod eo die insignem felicitatem sibi obtigisse subditi credant. Nobis Christus unica salus.
2. PROPOSITIO: Ergo enarrabo historiam Nativitatis.
3. *Προοίησις*. QVIS? Christus, Dei filius. QUID? constituerat genus humanum redimere. CUR? ut satisfaceret iustitiae divinae. QUANDO? ablato a Judæis sceptro.
4. *Διήγησις*. QUANDO? Augusto Romanorum Imperatore. VBI? In Bethlehem, quo venerat Maria, in stabulo nascitur Jesus. QVIS? Puer, quem angeli Jesum praedixerant vocandum &c. E QVA? Ex Maria semper - Virgine. ADJUNCTA: Palam fit gaudium, quando angeli pastoribus id annunciant, hi natum adorant. &c.

B

5. Ἐπί-

5. *Επισήμωσις.* Non latuit miraculum, venientibus ab oriente Magis &c.
6. *Επίκρισις.* Nec poterat majus fingi miraculum, nec humano generi utilius. (*Amplificetur simili a Sole oriente, fenestram penetrante non ladente &c.*)
7. **CONCLUSIO.** Gaudeamus ergo venisse, quem anxie expectarunt Patriarchæ &c.

PROGYMNASMA III. CHRIA.

Circa III. Progymnasma VI. notanda sunt.

1. **ORDO.** Frustra est rei narratio, nisi usum dictorum noveris addere.
2. *Ετυμον.* χρεια quasi à *χράσσει* utor, unde *Usum* vertit Quintilianus, quod varius sit ejus usus, vel quod sit *χρησίδης*.
3. **DEFINITIO.** χρεια ἐστὶν ἀπομνημονεύμα σύντομον ἐν εὐχῇ ὅτι προσώπων ἀναφύσσει. Chria est breve aliquod memoriale apponere relatum ad aliquam personam.
λογικὴν sive verbalem in utili dicto explicando occupatam.
4. **DIVISIO** in *πρακτικὴν* sive realem - - facto - - -
μικτὴν sive mixtam, - - dicto & facto - -
 1. *Εγκώμιον* à laude auctoris vel sententia vel à communi fonte petendum, addito sive dicto s. facto s. utroque.
 2. *παράφρασις.* Expositio sive dicti s. facti s. utriusque.
 3. *αἰτιον* Causa, quæ sententia connexionem probat.
 4. *ἐναντίον* Contrarium, causæ quæ subjectum & prædicatum fere contrarium.
 5. *παράβολη*, Simile à divinis, meteoris &c. desumendum.
 6. *παράδειγμα* Exemplum sive sacrum s. profanum. [lela.
 7. *μαρτυρία παλαιῶν* Testimonium à sententia dicto paral-
Pauis: Quis, quid, cur, contra, simile, &c. paradigmata, testes.
 8. *ἐπίλογος* sive Conclusio lege communi tractanda.
6. **PRAxis.** 1. sententiæ sensus inveniatur e. g. *Ne cuius inicitias dextrum.* i. e. societas non est ineunda cum quovis. *En! paraphrasin!* 2. quare Cur? Ratio, quia non nisi bonorum societas prodest, *En! Causam.* 3. Causa huic oppone contrarium: Malorum vero societas nocet, *En! Contrarium.* 4. Quærat vel in sententia vel paraphrasi metaphora, per modum *παράβολης* Rhe-

Rhetoricæ elaboranda. e. g. Quemadmodum qui omnia promiscue attrectat, haut tutus est à veneno: Sic qui quemvis in amicitiam recipit &c. *En! Simile.* 5. Evolvatur historia, qua sive causa si. contrarium probetur, prout expedit. e. g. Josaphat cum Ahab vid. III. Reg. 22, 4. & 32. it. 2. Paral. 19, 2. *En! Exemplum.* 6. Inveniaturn dictum ejusdem cum paraphrasi sensus, sed verbis diversis e. g. Prov. 13, 20. vel Eccles. 13, v. 1. *En! Testimonium.* 7. addatur Conclusio ex dictis elicienda: Cave ne amicitia & consortio aliorum temere usus damnum tibi parias. *En! Conclusio.* Tandem 8. Exordium laudabit autorem e. g. Laudatur Pythagoras, philosophus Samius (β) egregia sapientia claruit (γ) reliquit dicta utilissima. (δ) Tale est illud: Ne cuivis &c. *En! Encomion.*

Frequentissimæ connectendi formulæ; *Pamphrasicos*: Quibus verbis (quo facto) indicatur. *Causæ*: Etenim. *Contrarii*: E contrario. *Similis*: Quemadmodum &c. Ita. *Exempli*: Possem multis id, iisque illustribus exemplis probare, sed sufficiat &c. *Testimonii*: Consentit cum autore, vel: Idem vult, it. huc pertinet illud &c. *Conclafionis*: Quæ cum ita sint, agite. NB. TIRONIBVS ISTA SCRIBIMVS.

PROGYMNASMA IV. GNOME.

- Circa IV. Progyrnasma IIX. not.
1. ORDO. Chriam immediate sequitur *Gnome*, parum quippe ab illa diversa.
 2. ἔτυμον. GNOME à γινώσκω *cognosco* descendit; latine *sententia*, quod sit ejus, quod animo sentimus aut cognoscimus, prolatio.
 3. ὁμωνυμία. Sumitur (1) pro animi conceptu (2) pro figura Rhetorica, (3) pro Progyrnasmate.
 4. DEFINITIO. Γνώμη ἐστὶ λόγος ἐν ἀποφάνσει κεφαλῶδης ἐπὶ τι προτρέπων, ἢ ἀποτρέπων. Sententia est oratio brevi complexu aliquid enuncians (*in enunciatione summaria*), quod concludit ad hortandum vel dehortandum.
 5. DIFFERENTIA. A Chria differt *Gnome* (1) quod Chria refertur ad personam; *Gnome* sententiam tractat nulla personæ facta mentione: (2) Chria etiam est practica & mixta; *Gnome* tantum verbalis.

A

B 1

6. PAR

6. PARTES eadem, quæ in Chria.

1. Exhortantes. ut: *Discite justitiam.*
 2. Dehortantes. ut: *Ne quis dextram injicias.*
 3. Enunciantes. ut: *Nulla calamitas sola.*
 4. Simples. ut: *Temperantia robur animæ.*
 5. Compositæ. ut: *Vina Veniique nocent.*
 6. Probabiles. ut: *Honores mutant mores.*
 7. Veræ. ut: *Deum latere ne putes, quod dejeris.*
 8. Hyperbolicæ. ut: *Homo homini diabolus.*

8. PRAXIS eadem est, quæ Chriæ, excepto Exordio. Nescio enim, an ipsi contradicant sibi, qui, quæ est Chriam inter & Gnomen, differentiam alias statuunt ipsi, alias tollunt, quando in Encomio Gnomes Autorem laudari jubent. Rectius ergo in Encomio (1) laudaveris sententias in genere. e. g. Extant sententiæ quæ plurimæ, ad mores juvenum formandos utiles; sed eminet præ multis illa: *Discite justitiam.* (2) rem, quam commendantis e. g. Sunt equidem virtutes omnes suo dignæ encomio; sed nescio an temperantia post pietatem maxime Christiano sit commendanda. Certe si usum spectes, recte de ea dici posse censendum est: *Temperantia robur animæ.* Vel (3) desumi possunt à communibus exordiendi fontibus.

PROGYMNASMA V. CONFUTATIO.

1. ORD.O. Facilioribus præmissis sequuntur difficiliora, quippe quæ demonstrationis præ se ferunt speciem, *Confutatio & Confirmatio*. Huic illa præmittitur, quia facilius est destruere, quam ædificare.

2. ΕΤΥΜΟΛ. ΑΝΑΓΚΗΝ est ab ἀναγκεύω, subverto, destruo. Latine CONFUTATIO à futo, quod idem ac arguo. *Confutationem dici, quod futes reddat rationes adversarii, allusio est.*

3. ΣΥΝΟΡΥΘΙΑ. Græce ἀναγκήν & ἀντιλογία Contradictio vocatur.

4. DEFINITIO. ΑΝΑΓΚΗΝ ἔστι ἀνατροπὴ προκειμένων τινος πραγμάτων.

CONFUTATIO EST REI PROPOSITÆ

EVERSIO.

5. OB-

Circa V. Progymin. VII. not.

5. OBJE- { ἀδυνά- Res nimis evidentes, ut : Nix est alba.
CTIVM { τως non } Impossibilia & incredibilia, ut : Ignis est fri-
 { sunt } gidus.
 { πιθανώς sed probabilia, & (2) quæ ab adversariis pro
 veris falsa asseruntur.

secundum
Aphthonium

1. ἡ τῶν φασάντων διαβολή. Criminatio dicentium.
2. ἐκθεσις. Expositio. 3. ἀσαφές obscurum.
4. ἀπίθανον absurdum. 5. ἀδύνατον impossibile.
6. ἀνακόλουτον Inconsequens. 7. ἀπρεπές indecorum.
8. ἀσύμφορον inutile. 9. ἐπίλογος Peroratio.

à 3. usque ad 8. partem argumenta occurrunt.
[EXORDIUM & PROPOSITIO eodem, quo supra,
modo elaboranda.

TRACTATIO, quæ ponit (1) *objectionem* adversario-
rum 2. *objectionem contrariam*, qua excipimus ob-
jectionem adversarii, & *confutationem* nostram in-
finuamus. 4. *Solutionem*. Argumenta adversarii sic
solvantur:

Abjice, distingvas, verus sis limes *Winstla: directe.*
Veritas, objicias, collige, carpe, mone. *Indirecte.*

CONCLUSIO.

17. PRAXIS. Ad datur objecto vox: *Confutabo*, & habebitur *Propositio*: jam si respondeas quærenti è septem adductis fontibus, peracta est *Tractatio*, Exordium à vituperio auctoris, accedente explicatione ejus vel rei, vel sententiæ, quam es confutaturus, juxta præcedentia Progymnasmata. Esto objectum *PURGATORIVM PONTIFICIVM*, quod *CONFUTABO*. *Exordium*: Abundant Pontificii erroribus, quia relictis S. Sacra oraculis traditiones sectantur. Est in his commentum de purgatorio. *Expositio*: statuunt enim, esse locum, ubi animæ, peccatis venialibus in hac vita per bona opera non expiatis, onustæ igne tam diu crucientur, donec intercessione, elemosynis &c. adjunctæ liberentur. *Tractatio*: ab obscuro confutantur ista, cum nullibi pateant ex Scriptura, & ipsi Pontificii tanquam certum asserant, quod erat probandum. *Absurdum*: Non sunt nisi duo hominum genera, quorsum

В 3

ergo

ergo tertius locus? *Impossibile*. Quæ sanguine Christi non potuerunt, nequiquam igne purgabuntur. *Inconsequens*. Anima incorporea est, ergo igne extingvibili non poterit affligi. *Indecorum*. Ergone id decebat meritum Christi, ut igne adhuc indigeret ad salvandos homines? ἀσύμφορον. Stante hac sententia ad desperationem adiguntur pauperes, qui non habent, unde intercessionem sacerdotum coëmant. *Concl.* rejicienda ergo merito hæc Pontificiorum assertio.

PROGYMNASMA VI. CONFIRMATIO.

1. ORDO. Contrariorum lege *Confutationem* sequitur *Confirmatio*.

2. ἔτυμον. Confirmatio à firmitate dicitur, quam sententiæ conciliat; Græce κατασκευὴ ἀκατασκευάζω exstruo.

3. ὁμωνυμία. Distingvenda Confirmatio & Confutatio Progymnastica à partibus orationis cognominibus, ad quas hæc viam sternunt.

4. DEFINITIO. Κατασκευὴ ἐστὶ προκειμένη τινὸς βεβαιώσις πραγμάτων. Confirmatio est rei alicujus propositæ corroboratio.

5. OBJECTVM idem est, quod in Confutatione.

Modum considerat, qui contrarius est per omnia antecedenti, unde qui illum noverit, hunc non poterit ignorare. Argumenta sunt:

Clarum, credibile est, non implicat atque coheret;
Et decet, & prodest: Contraria quæque refutant.

1. Εὐφημία τῆ φήσαντος. Laus dicentis conf. Progymn. 3.

2. ἐκθεσις. Explicatio. 3. τὸ σαφές. Manifestum s. perspicuum.

Partes 4. τὸ πιθανόν. Probabile. 5. τὸ δυνατόν. Possibile.

noti 6. τὸ ἀκόλλητον. Cohærens. 7. τὸ πρέπον. Decorum.

8. τὸ συμφέρον. Utile. 9. Επίλογος. Conclusio.

7. PRAXIS. Exemplo sint verba cæna. 1. Laus dicentis: Maximi faciendæ verba Salvatoris, quia sunt verissima, quippe quæ

Circa VI. Progymnasma not.

6. TRACTATIO

quæ vox cœlitus delapsa præcepit audienda. 2. *Exordis*. In sacra cœna panem exhibens iussit edere corpus suum &c. 3. *Manifestum*. Perspicue his indicat, in cœna exhiberi corpus, quod pro nobis tradidit in ara crucis &c. 4. *Probabile*. Quis est, qui non credat, typum agni paschalis sequi debuisse corpus agni, qui tollit peccata mundi. 5. *Possibile*. Arduum licet sit, quod promisit Christus, præstare tamen facile potest, Deus cum sit. *Cohærens*. Conveniebat corpore Christi sumto nos jungi denuo Deo, à quo peccatis eramus avulsi. 7. *Decorum*. Sic decebat mortuos nos corpore suo vivifico restituere. 8. *Utile*. Prodest id scire, ut credamus Christum esse in nobis, firmoque semper solatio erigamur. *Conclusio*. Ne ergo alia explicatio-
ne à vera & orthodoxa applicatione nos patiamur abduci.

PROGYMNASMA VII. LOCUS COMMVNIS.

Circa VII. Progymnasma VI. not.

1. ORDO { Argumenta, *Amplificantiæ* tradunt Progymnasma-
respicit | ta I. II. III. IV. *Probantia* V. & VI. *Patheti-*
vel | ca VII. & XI.
Orationem ipsam; sic ad *Narrationem* præparat I &
II, ad *amplif. Exordii & Translationis* III. & IV.
ad *Contentionem* V. & VI, ad affectus movendos
VII. & XI.
2. *ὁμωνυμία* su-
mitur { 1. pro capitibus alicujus disciplinæ e.g. Locus de Scri-
ptura S.
2. pro causa, quam actor impugnat, reus defendit.
3. pro argumentis Rhet. inartificialibus, utriq; com-
munibus.
4. pro oratione, quæ virtutes extollit, vitia exaggerat.
3. DEFINITIO, Κοινὸς τόπος ἐστὶ λόγος ἀνέκτικος τῶν προσόν-
των τιτὶ καλῶν ἢ κακῶν. Locus Communis est oratio, au-
gens bona aut mala, quæ alicui rei insunt.
4. OBJECTVM sunt virtutes vel vitia in genere. e. g. Justitia,
non præcise Aristidis &c.

5. TRA-

1. Προόμιον *Exordium*. 2. Ἐκ τῆ ἐναντίας *Contrarium*.
 3. Ἐκθεσις, *Expositio*. 4. Σύγκρισις *Comparatio*.
 5. Γνώμη *Sententia*. 6. Παρεκβασις *Digressio conjecturalis*.
 7. Ἐλεος ἐκβασις *Misericordiae exclusio*. 8. Ἐπίλογος.

6. **PRAXIS.** *In Exordio* plerumque laudatur virtus, aut vituperatur vitium, vel subjectum ejus in genere. *In Contrario:* *Contrarium* subjectum & prædicatum *Exordio* opponimus. *Expositio* describit vitium vel virtutem, quod ut rectius fiat, conquirendi sunt, qui his vel vitiis vel virtutibus excelluerunt, eorumque proprietates abstractivè ponendæ. *Comparatio* hoc cum aliis confert. *Sententia* objicit rationes, quas pro se militare putant virtutibus vitiisve præditi. *Digressio* scrutatur causas virtutis vel vitii. *Misericordiae remotio* exaggerat rem à legitimo, justo, utili, facili & possibili, vel contra. *Conclusio* commoda subjiçitur. E. g. **IN INVIDIAM.** *Exord.* Recte Chrysostomus, *Ividus*, inquit, *ipso diabolo magis diabolus est; diabolus diabolo non invidet, sed hominibus; homo vero homini invidere solet.* *Contrarium.* Qui bona apprecantur fratri, angelorum velut manus tuentur. *Expositio:* Invidus contra sui ipsius est tortor, pallet livore, nec de proprio malo æque dolet, atque de bono alieno. *Comparatio.* Reliqua vitia delectant, sola invidia invidum exanimat. *Sententia.* Ait invidus: Fortunam non invidео, sed doleo, indigno esse collatam: Verum quo titulo tu possides? *Digressio.* Ab ineunte pueritia vitiis fuerunt adfveti, unde in aliorum vitiis conspiciendis lyncei, in suis cæci deprehenduntur. *Misericordiae remotio.* Lædunt commune vinculum, gravissime in illud peccantes: Quod tibi non vis fieri &c. Deum hominesque inimicos habent. *Conclusio.* Bene ergo Curtius: Invidi homines nihil aliud, quam ipsorum sunt tormenta,

PRO-

PROGYMNASMA IIX. ENCOMION.

Circa IIX. Progymnasma VII. not.

1. ORDO. Quam in thesi *Locus Communis*, eam laudem *Encomion* in hypothesi continet.
2. ἔτυμον. Ἐγκώμιον quasi ab ἐν & κώμη, quod laudes virorum olim in pagis prædicari consueverint.
3. Συνορισία. *Laus* Latinis. Græce Ἐγκώμιον, quod retinemus.
4. DEFINITIO. Ἐγκώμιον ἐστὶ λόγος ἐνδεικτικὸς τῶν προσόντων τινὶ καλῶν. Laudatio est oratio exponens bona, quæ alicui infunt.
5. OBJECTVM. *Persona, Res, Tempora, Loci, Bestia, Planta.*

6. TRACTATIO.
{	<i>Laus Personæ. Rei. Temporis. Loci. Bestia. Planta.</i>
1. Exordium è sententiis communibus petendum. - - -
2. Genus. Honestum Salubritas. Situs, Locus. idem
3. Educatio. Laudabile Fructus. Principes. Dii tutelares. idem
4. Actiones. Utile &c. Jucundum &c. Incolæ &c. Natura. idem.
5. Comparatio. com - mune - argu - mentum.
6. Conclusio. pro re nata. |
|---|---|

De his vide *Rhetor. Mitternacht* I c. 3. l. 1. *Dieterici Institutiones Oratorias* c. 10. it. *Rhet. Dresferi* p. 285.

7. PRAXIS *Laudem Johannis complexa*. EXORD. Qui officio suo utiliter functi sunt, laudantur merito: ergo inprimis Johannes, Dei præcurfor. 2. Genus. Fuit Judæus è posteris Abrahami, Deo grati Gen. 12. v. 1, 2, 3. 3. Patria. Contigit ipsi etiam celebris Patria, Hebron metropolis Judæ, Abrahamæ sedes, Genes. 13, 18. 4. Majores. Libet ulterius adscendere, & occurreret Sem, paternæ benedictionis hæres. 5. Parentes. Melioris notæ parentibus, patre sacerdote &c. usus, à quibus pietatem hereditate velut accepit. 6. Educatio. Nec sola natiuitas, sed educatio maxime fecit, ut virtutibus animum dederit imbuendum. 7. Actiones. Non ergo mirum, quod adultior factus factis egregiis inclaruerit. 8. Comparatio. Tanto viro conferendus nemo. Prophetæ voce, hic digitis ostendit Messiam. Conclusio. Obruor dicendi materia, ergo desino, Deum precatus &c.

C

PRO-

PROGYMNASMA IX. VITUPERATIO.

- Circa IX. Progymnasma VII. not.
1. ORDO. *Ensemion* vi oppositionis sequitur *Vituperatio*.
 2. ΕΤΥΜΟΝ. Ὑπόθεσις à λόγῳ Vituperium à Vitupero descendit: hoc quasi ex vitium parvo factum esse videtur.
 3. DEFINITIO. Ὑπόθεσις ἐστὶ λόγος ἐκθετικὸς τῶν προσόντων τινὶ κακῶν. Vituperatio est oratio exponens mala (vitia), quæ alicui (personæ, rei, facto) insunt.
 4. DIFFERENTIA à Loco Communi. Vituperatio in hypothesi vituperat; Locus communis in thesi. Hic pœnis dignum iudicat eum, in quem declamat; illa ejus rei non meminit.
 5. OBJECTVM idem cum antecedente.
 6. TRACTATIO excepto Exordio eadem cum proxime præcedenteo.
 7. PRAXIS. Vituperium Simeï continens:

EX ORD. Præter bonorum exempla, impiorum etiam mentio fit in Scriptura S. ut illa secuti, hæc fugere discamus. Posterioris notæ est Simeï, ideoque vituperandus. *Genus*. Judæus origine Simeï Judæorum vitia, quæ confertissima sacrae pagina enarrant, videtur unus complexus. *Patria*. Bahurim, ignobile oppidum, incoluit, non nobilior ipse, postquam hierosolymis habitare cœpit. *Majores*. A Saule originem duxit, de regis pessimi pessima posteritate. *Educatio*. Tacent hanc sacrae literæ, nulla quippe dignam mentione. *Res gesta*. Laesa Majestatis reus est, sed & inobediens & perjurus. *Mors*. Qui pessime vixit, bene mori non potuit, capite plexus. *Comparatio*. Pejor Saule, hic Davidem subditum, ille subditus regem persequitur. *Conclusio*. Detestemur tanta facinora, magistratum, quem Deus voluit honorari, submisisse venerati.

PRO-

PRO-

PROGYMNASMA X. COMPARATIO.

ORDO. Præcedentibus recte subjicitur *Comparatio*: quippe quæ pro diversitate objectorum aut duplicem laudem, aut duplex vituperium, aut laudem & vituperium simul continet.

2. ἔτυμον. *Comparatio* ex *σὺν* & *παρ* vel *παρ*, quasi parem alteri reddere, vel conferendo parare. Græce *σύγκρισις* ex *σύν* & *κρίνω*, quod de rebus collatis ferat judicium.

3. DEFINITIO: Σύγκρισις ἐστὶ λόγος ἀνταγωνιστικὸς, ἐκ παραθέσεως συν-ἀγων τῶ παραβαλλομένων τὸ μείζον ἢ τὸ ἴσον. *Comparatio* est oratio ex appositione colligens aliquid, quod eo, cui comparatur, sit majus aut æquale. Vel: est oratio aliquid cum alio comparans, & per collationem seu comparationem aliquid vel majus vel æquale ostendens.

4. OBJECTVM. Idem est cum objecto VIII. & IX. Progymnasmatibus.

5. DIVISIO. 1. Bona bonis. 2. Mala malis. 3. Bona malis.

feruntur { 4. Paria paribus. 5. Parva majoribus.

1. *Comparanda ne sint toto genere diversa* c. g. avis cum

6. MONITA { 1. saxo.

2. τὸ πρότερον observandum. Sic Christum cum Simone conferens, cogitet: *Omne simile claudicare.*

7. TRACTATIO eadem est, quæ Progymnasmatibus IIX. & IX. omiſſa comparatione.

8. PRAXIS comparabit Lutherum cum Jona. Exord. Propheta Germaniæ vocatur Lutherus, propter dona insignia. Equidem tanto se honore indignum judicaret, si viveret: potest tamen optime cum Jona comparari, 2. à Patria. Ex Judæa oriundus Jonas; Lutherus è Germania: uterque in ecclesia natus est 3. à parentibus: Amithai filius fuit Jonas, vel eo nomine æstimandi, quod facienda ejus mentione dignum judicaverit Spiritus S. Lutherus patre usus est Johanne, piissimo viro, qui in monasterium abeunti filio scripsit: *Siehe, daß dein Schicksal nicht ein teuflischer Betrug gewesen.* 4. Ab educatione: Uterque studis Theologico animum applicuit; ille in Synagogis Judaicis; hic Islebii literi imbutus, Erphordiæ Magister, Wittebergæ Theol. Doctor creatus. Res gestæ Inobedientia uterq; cecidit; surrexit uterq; verbum Dei cum fructu annunciantes. (Enarrantur hæc beneficio Progymnasmatibus II.) 6. Mors. Beate uterque mortuus. 7. Epilogus. Utriusque zelum pro orthodoxia imitemur, diaboli fraudes devitantes.

PROGYMNASMA XI. ETHOPOEIA.

- Circa XI. Progymnasma IIX. not.
1. ORDO. Hunc tetigimus Progymnasmate VII.
 2. ΕΤΥΜΟΝ. Ηθοποιία ex ἠθ. & ποίεω componitur, quod mores hominis fingat. Unde FICTIO aliquibus vertitur, aliis Græcum retinentibus.
 3. DEFINITIO. Ηθοποιία ἐστὶ μιμήσις ἠθῶν ὑποκειμένη πρόσωπα. Ethopœia est imitatio morum, qui in subiecta persona sunt.
 4. DIVISIO in { ἠθοποιίαν, quæ fingit sermonem, quo uti poterat persona vivens.
 { εἰδωλοποιίαν - - - - - personæ à mortuis velut res
 { προσωποποιίαν - - - - - rei inanimatæ. [surgentis.
 5. OBJECTUM { Mores cum affectibus vehementioribus & continuis.
 { Sic dicitur Pathetica.
 { sunt Mores mi- exprimuntur sine affectibus. - - Ethica.
 { tiores qui - - - - - mox sine mox cum affectibus, - - mixta.
 { 1. Dilucidus i. e. facile intelligibilis.
 { 2. Brevis absque longis periodis.
 { 3. Floridus, ut crescant pondera.
 { 4. Solutus absque amplificationibus.
 { 5. Neglectus. h. e. à nimis diligente figurarum cultu alienus, ne videaris dicere præmeditatus.
 6. STYLVS { esto { 1. Dilucidus i. e. facile intelligibilis.
 { 2. Brevis absque longis periodis.
 { 3. Floridus, ut crescant pondera.
 { 4. Solutus absque amplificationibus.
 { 5. Neglectus. h. e. à nimis diligente figurarum cultu alienus, ne videaris dicere præmeditatus.
 - * Notandum ἱστώμενα & ἐκφώνημα huic Progymnasmati esse velut proprias figuras.
 7. TRACTATIO { Tempus præsens, siue fortuna prospera s. adversa sit.
 { Tempus præteritum, antecedenti ut plurimum contrarium.
 { secundū Tempus futurum, conjecturâ vel idem vel melius aut deterius præsentis.
 8. PRAXIS. Peroraturus (1) eo se fingat laborare affectu, quem est descripturus. (2) Conquirat exempla, non adducenda, sed qua mores imitanda. (3) τὸ πρίπον observet: alius enim sermo juniores, alius decet senes &c.
 Exemplum Ethopœie, iram Cainis describentis.
 A præsentis. Fastidiendus ergo tibi sum, homuncio? Preces audio alto supercilio fusas. Non risu sed plagis dignum iudico, qui superstitionibus dum indulget, fratrem despicit. A præterito.
 An-

Antea te natu minorem me esse noveras ; coluisti me : sed parvo ab-
hinc tempore sumisti spiritus. *A futuro.* Quem te futurum cen-
sebo ? Altera si vice sacrificantis flammula adscenderit, non frater
eris, sed rex, ego mancipium. Sed id ne fiat, odio te internecino
persequar, opprimam te, hac te clava percutiam. Periisti miselle.

PROGYMNASMA XII. DESCRIPTIO.

- Circa XII. Progymnasma IX. not.
1. ORDO. Antecedentibus Generis Demonstrativi Progymnasmati-
bus, hoc, quod virile quid postulat, merito subicitur.
 2. ἔτυμον. Descendit ἐκφρασις ab ἐκφράζομαι, quod enarrare significat,
ut ἐκφρασις sit, quæ rem enarrando describat, unde *Descriptio*.
 3. Συνομιμία. Hesychio λόγος ἐναργὴς *evidens sermo*, qui formam rei
penitus & dilucide satis describat. Unde *ordinis ratio*.
 4. DEFINITIO. Ἐκφρασις ἐστὶ λόγος περιηγηματικὸς ὑπὲρ ἑλπίων
ἐναργῶς τὸ δακνόμενον. Descriptio est oratio, quæ id, de quo ser-
mo est, evidenter exponit, & quasi oculis repræsentat.
 5. DIFFERENTIA à *Narratione & Fabula*: illæ in causas etiam
inquirunt, & afferunt in sensus non incurrentia ; *Descriptio* ad
oculum quasi omnia delineat. *Adjuvant hoc Progymnasma*
Διατύψεις & ὑποτύψεις.
 6. DIVISIO in *Simplicem*, ubi vel personæ tantum, vel res tantum &c.
describuntur.
Compositam, quando plura simul ; e.g. personæ, res, tem-
pora describuntur.
 7. OBJECTUM *Personæ*, à capite ad calcem, à cultu & vultu &c. descri-
bendæ.
Res & negotia, secundum antecedentia, ingredientia,
sunt consequentia - - - - -
Tempora, secundum adjuncta & contenta - -
Loca { *vera eodem modo* - - & dicitur *τοπογραφία*.
 ficta - - - - - *τοποθεσία*.
Bruta & plantæ secundum partes delineandæ.
- * Non est, quod objectorum numerum temere augeamus, cum cœ-
tera huc facile referantur. Nominant alias excepta *Topogra-*
phia, de qua paulo ante, *Chorographiam*, *Potamographiam*,
C 3 *Tha-*

Thalassographiam, Oreographiam, Cepographiam, Hylogra-
phiam, Crenographiam, Poliographiam, Oecographiam, Chrono-
graphiam, Prosopographiam, Pragmatographiam, Machogra-
phiam, Limnographiam, & Pathographiam, de quibus vide, sis,
Pexenfelderii apparatus eruditionis cap. 69. p. m. 511. seqq.

8. TRACTATIO pro ratione objecti suscipienda.

9. PRAXIS. Exempli loco evolvatur, Polyphemi Virg. l. 3. Æneid.
v. 655. seqq. *Pugna* Virg. l. 2. Æneid. v. 438 - 470. descriptio. *Tō-
pographia* ap. Curtium l. 3. c. 4. & passim, occurrit.

Conf. *Descriptio Chrysogoni*, autore Cicerone in oratione pro Sex. Roscio A-
merino c. XVIII. §. 3. - 7. qua illam describit noster (1) à *luxu adificiorum*
& *ruris*: Alter tibi descendit de palatio. (2) à *luxu domestico*: Domus re-
ferta vasīs Corinthiis. (3) à *familia*: familiam vero quantam. (4) à *prodi-
galitate*. In hac vita quos sumtus &c. Denique (5) à *incessu & ornatu*: Ipse
vero quemadmodum composito & delibuto capillo passim per forum volitet
&c. Sic Aphthonius Alexandrinam arcem describens *Exordium* sumit à no-
mine *Ἀλεξάνδριος*, ut & comparatione cum aliis arcibus. Hinc in *Tractatio-
ne* describit à *loco*, clivo leviter se attollente. 2. *visu*. 3. *vestibulo*. 4. *domo* co-
lumnis imposita. 5. *prospectu*. 6. *anla*. 7. *porticibus*. 8. *armariis*. 9. à *telto por-
ticum*. 10. *ornatibus*. 11. à *columna altitudine*. 12. *templo adjacente*. 13. *py-
ramidibus*. 14. *statuis*. 15. *descensu*. *Conclusio* infert, præstantiam maiorem
esse, quam ut paucis narrari possit.

PROGYMNASMA XIII. THESIS.

Circa XIII. Progymnasma IIX. not.

1. ORDO. Deliberativum genus adjuvat *Thesis*, unde *Descriptionem*
sequitur.

2. *ἔτυμον*. Descendit à *ἔτι* s. *τίθηναι* pono, unde *Positio* quibusdam.

3. *συνομιλία*. Prisciano *Positio*; Ciceroni *Propositum* it. *Consultatio*,
porro *Quæstio infinita*, quæ nullis limitatur circumstantiis,
dicitur.

4. DEFINITIO. *Θέσις ἐστὶν ἐπισκεψίς λογικὴ θεωρούμενα τινὲς πρά-
γματ' &c.* Rei alicujus, quam contemplamur, consideratio per
rationes.

5. DIVI-
sio in *Politicas*, de rebus agendis, ut: an uxor ducenda?
Theoreticas de rebus speculativis: an sol sit igneæ na-
turæ?

6. DIF-

6. DIFFERENTIA ab } *Hypothesi*, quæ est quæstio finita: an hæc uxor huic sit ducenda?
 } *Chria*, *Gnome*, *Loco Communi*, quod hæc circa res manifestas; *Thesis* circa dubias: illa declamando simpliciter, hæc disputando versatur.

7. PARTES } *Exordium* è fonte communi petendum, cum *statu questionis*.
 que sunt } *Contentio* argumenta à *legitimo*, *utili*, *justo*, *possibili* &c. affert, additis hinc inde objectionibus cum resolutione.
 } *Conclusio* hortando, dehortando, invehendo, consolando absolvitur.

8. PRAXIS minus commodè suscipitur ab eo, qui Logices usu caret, quippe quæ argumentandi & ad objectiones respondendi modum docet, quo etiam facit Progymnasma V. & VI. Assumatur thesis controversa e. g. An ducenda uxor? Affirmaturus muta quæstionem *an sit* in quæst. *cur sit*? Et responde à *legitimo*, *utili* &c. Quia Deo autore conjugium adornatum, hominibus terram implevit, perennitatem velut ex se gignit, ne desit posteritas. à *jucundo*: junctis viribus labores mitigat, fecundum sobole delectat &c. En! *argumenta contentionis*. Jam propositio affirmans mutetur in negantem addita interrogatione e. g. Cur uxor non est ducenda? Responde ex Locis Dialecticis; quia est causa variorum calamitatum, en! *Antithesin* sive *objectionem*. Jam responde ad ductum confutationis: Calamitates debentur fortunæ, non vitæ generi, quod probetur inductione. En! *λύσις*. *Obiectio* 2. Affert viduitatem. *Resp.* Sed & tollit viduitatem &c. Tandem accedat *Conclusio ἀναγκαζαία* constans.

PRO-

PROGYMNASMA XIV. LEGISLATIO.

Circa XIV. Progymnasma VI. not.

1. ORDO. *Thesi recte subjungitur Legislatio, universaliori specialius. Quod si ad statum Qualitatis Generis Juridicialis revoces, ultimum occupabit locum.*

2. ἔτυμον. Νόμος ἀνέμω distribuo, quod suum cuique tribuat, derivatur. Εἰσφορά introductio à potiori additur; præparabantur enim, qui olim aut novas introducere, aut veteres leges volebant abolere.

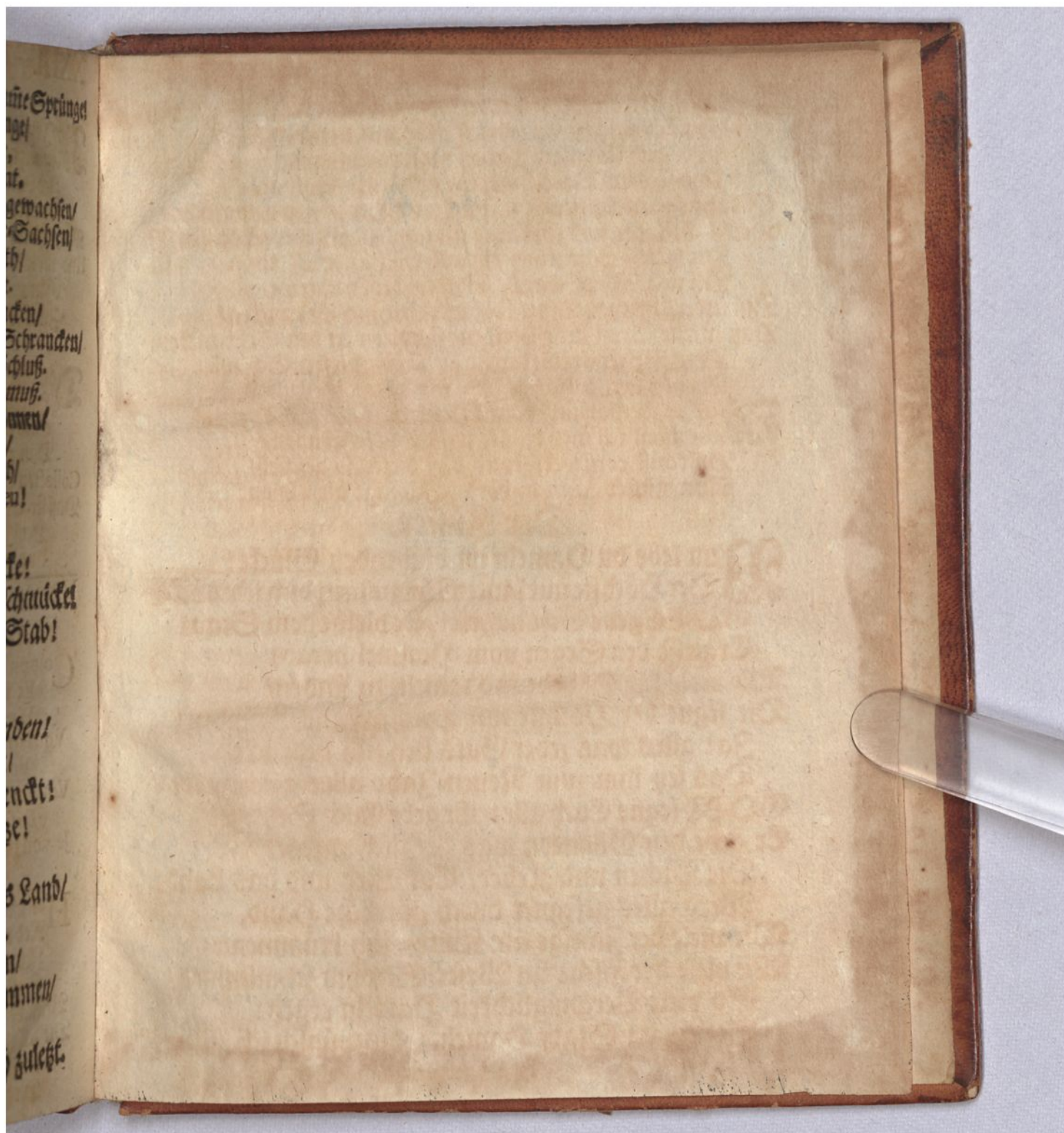
3. Συνονομία. Præter allata dicitur etiam *Legis rogatio*, quod rogabant quondam populum, an legem vellet esse ratam.

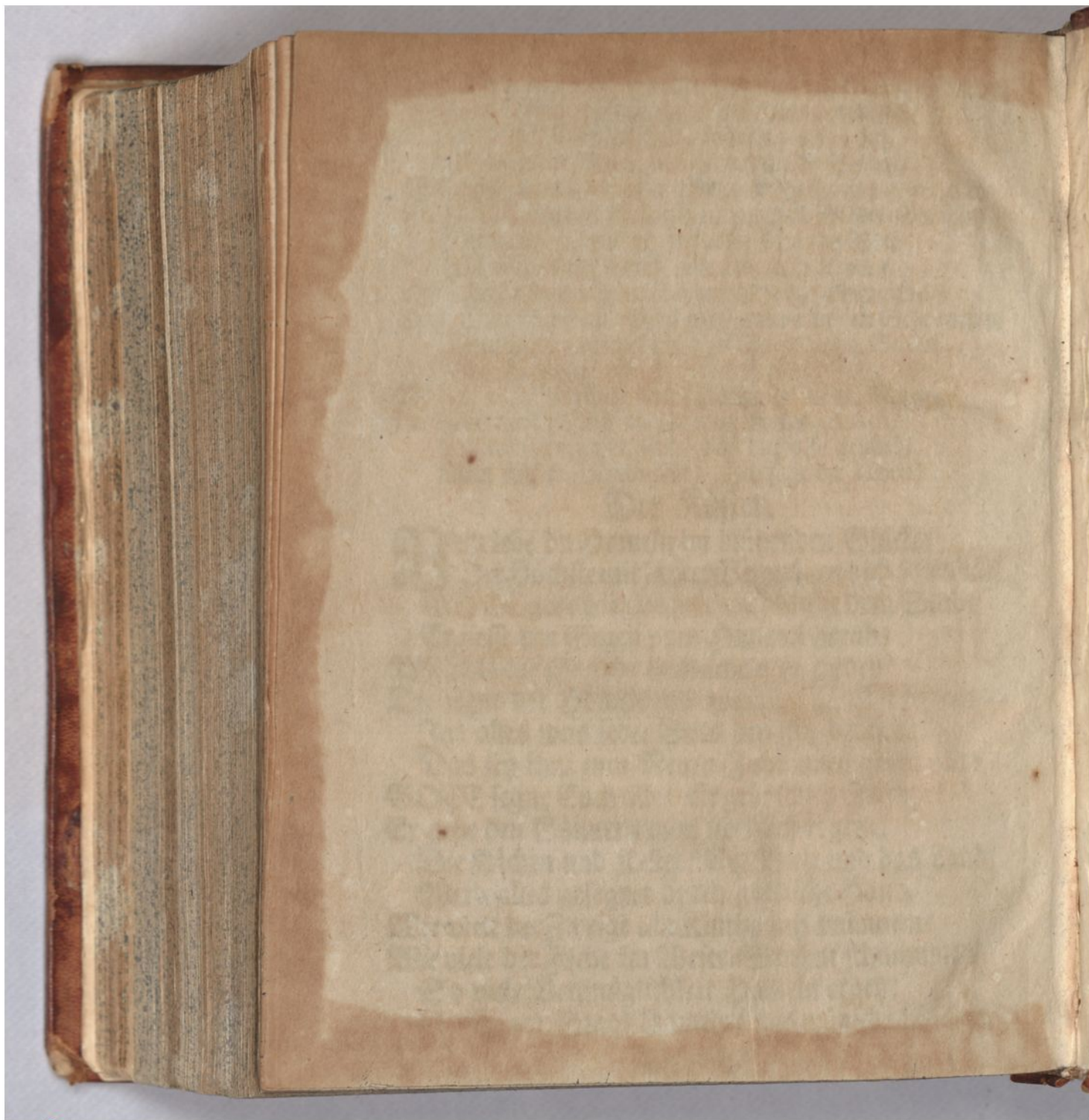
4. DEFINITIO. { 1. *Legis*, Νόμος ἔστι ἔργον μὲν καὶ δῶρον θεῶν, κοινὴ δὲ συνθήκη πόλεως, ἐπανόρθωσις δὲ πλημμελημάτων τῶν εἰς ἀμφοτέρω. Lex est inventum quidem & munus Deorum, civitatis vero conventio publica, & correctio delictorum utriusque generis.
2. *Legislationis*. Est tractatio quæstionis circa legem promulgandam & abrogandam.

5. PAR. { EXORDIVM cum probatione aut rejectione quæstionis.
TES ubi { TRACTA. { Argumentis generis deliberativi.
TIO { ἀντιδίσει seu objectione cum
constans { λύσει seu solutione, iterum vel tertio repetitis.
[CONCLUSIO per ἀνακαταλάωσιν.

6. VSVS est in legibus promulgandis, aut consuetudine prava abroganda. Huc pertinet DIVI ERNESTI An. 1646, promulgatum duellorum interdictum, de quo vide *Gürl. Sächs. Gothaische Landes. Ordnung* p. 458. Exord. ab occasione cum interdicto & addita poena 458. 459. Probatio à legitimo: Movet divina lex de puniendo homicidio; ab inutili everfione regionum 460. OBJECTIO: Qui provocat, duellum suscipit tuendæ famæ. Λύσις. Famam de facto non potest laderè privatus quod probat *ab absurdo*: Secus si foret, unicus nequam integræ societatis famam posset laderè. Obj. 2. Qui tacet, criminis intentati reus esse putatur. Λύσις. Tolle ista possunt iudicio magistratus. 461. Probatio à difficili: succumbere etiam potest innocens, ut vitæ, famæ, salutis æternæ faciat jacturam. *ab exemplo* Salvatoris mitissimi. Item: Turcis à duellis quoque abstinentibus. 461. illegitimo: Qui provocant, magistratus jura temere sibi arrogant: quibus, ἀνακαταλάωσις loco allatis, prior pars finitur.

SOLI DEO GLORIA!

179

GWLB Hannover 35
036 855 898

IV 3 A 179

- 40

2

